

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

19 май 2011 г. – Вариант 2

УВАЖАЕМИ ЗРЕЛОСТНИЦИ,

Тестът съдържа **38 задачи** по история и цивилизация и задача за отговор на исторически въпрос. 38-те задачи са **два вида**:

- задачи с избираем отговор;
- задачи със свободен отговор.

Първите 30 задачи (от 1. до 30. включително) в теста са от затворен тип с четири възможни отговора, обозначени с главни букви от А до Г, от които само един е верен. Отговорите на тези задачи отбелязвайте с черен цвят на химикалката в **листа за отговори**, а не върху тестовата книжка. За да отбележите верния отговор, зачертайте със знака кръгчето с буквата на съответния отговор. Например:

(A) ~~(B)~~ (C) (D)

Ако след това прецените, че първоначалният отговор не е верен и искате да го поправите, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте буквата на друг отговор, който приемате за верен. Например:

(A) ~~(B)~~ (C) (D)

За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор. Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е зачертана със знака .

Отговорите на задачите със свободен отговор (от 31. до 38. включително) се отбелязват в предоставения **свитък за свободните отговори**. Четете внимателно инструкциите! Срещу номера и главната буква на съответната задача/на съответното подусловие напишете верния отговор.

Задачата за **отговор на исторически въпрос** напишете в **свитъка за свободните отговори** на предвиденото за това място.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Българското ханство на Долния Дунав може да се определи като продължение на Старата Велика България, защото:

- А) продължава традиционната политика на мирни отношения с Византия
- Б) запазва традицията столицата Плиска да се управлява от наследника на хана
- В) използва управленския опит и държавните традиции на прабългарите
- Г) обединява всички славянски племена около хана на прабългарите

2. В кой ред са посочени имената само на славянски божества?

- А) Арес, Дионис и Артемида
- Б) Юпитер, Сатурн и Венера
- В) Перун, Дажбог и Лада
- Г) Зевс, Хермес и Афродита

3. Според текста от „Стратегикон” на Псевдомаврикий, характерна черта на прабългарското общество е:

„Прочее тези племена..., управлявани еднолично и владени не с любов, а със страх, храбро понасят трудностите и мъките. Те са ... притворни и неверни, не спазват договорите и не се задоволяват с дарове.”

- А) единоначалието
- Б) народовластието
- В) неподчинението
- Г) социалното разслоение

4. В кой от дадените отговори са термини, които описват състоянието на българската държава през първата половина на IX век?

- А) криза, заговори, нашествия
- Б) упадък, дестабилизация, военни загуби
- В) анархия, корупция, междуособици
- Г) възход, централизация, реформи

5. Българският владетел, който нанесъл съкрушително поражение на маджарите, като ги принудил да напуснат земите си, е:

- А) хан Омуртаг с помощта на франките
- Б) княз Борис с помощта на Немското кралство
- В) цар Симеон с помощта на печенегите
- Г) цар Петър с помощта на Византия

6. Храмът „Свети Димитър” в Търново бил изграден от:

- А) Петър и Асен преди обявяването на бунта срещу византийската власт
- Б) Калоян за коронацията при сключване на унията с Римската църква
- В) Борил за свикване на събор срещу богомилите
- Г) Иван Асен II в чест на победата над византийците при Клокотница

7. По време на османското нашествие в Европа през втората половина на XIV век, България е:

- А) териториално разширена чрез успешна дипломация и войни
- Б) духовно разединена от унията с Римската църква
- В) териториално разделена на малки държавици
- Г) политически стабилна заради реформи в управлението

8. В кой от дадените отговори са понятия, свързани само с дейността на българската църква?

- А) Синод, енория, архиепископ, манастир
- Б) Синод, енория, спахия, примас
- В) комитат, енория, манастир, кавхан
- Г) енория, спахия, манастир, дякон

9. Османската власт в периода XV-XVII век разграничава своите поданици според:

- А) собствеността
- Б) религията
- В) образованието
- Г) езика

10. С кое понятие може да се характеризира състоянието на Османската държава според текста на френския пътешественик от XVIII век?

„ Продаването на всички служби е породило във всички съсловия алчност за печалба, че и най-малката любезност се получават с подаръци. Купува се решението на съда и показанията на свидетелите, така, както се купува (...) разположението на служителите. ”

- А) дискриминация
- Б) асимилация
- В) корупция
- Г) протекция

11. В Османската империя *Висока порта* е наименование на:

- А) главния търговски вход на Цариград
- Б) сградата на правителството на султана
- В) двореца, в който живее султанът
- Г) резиденцията на европейските дипломати

12. Сборник с изображения на южнославянски владетели, светци и гербове на народите е отпечатан през:

- А) 1651 г. от Филип Станиславов
- Б) 1741 г. от Христофор Жефарович
- В) 1806 г. от Софроний Врачански
- Г) 1824 г. от Петър Берон

13. Как се наричат земеделските стопанства в Османската държава през XVIII и XIX век, които изцяло насочват своята дейност към пазара?

- А) еснафи
- Б) тимари
- В) чифлици
- Г) манифактури

14. Новата социална прослойка, появила се в структурата на българското общество през Ранното възрождане, е:

- А) аристокрацията
- Б) буржоазията
- В) духовенството
- Г) монашеството

15. Цел на реформите в Османската империя през първата половина на XIX век е:

- А) възстановяване на еничарския корпус
- Б) подобряване на отношенията с Русия
- В) спиране на отцепниците аяни
- Г) модернизация на държавата

16. Идеята за създаване на четническа армия, която да стане ядро на бъдещо всенародно въстание за освобождение на България, принадлежи на:

- А) Христо Ботев
- Б) Георги Бенковски
- В) Георги Раковски
- Г) Панайот Хитов

17. Великденската акция от 3 април 1860 г. е:

- А) проява на организираната въоръжена съпротива на българите срещу султана
- Б) реформен документ за модернизирание на Османската държава
- В) конференция на посланиците на Великите сили в Цариград
- Г) проява на отхвърлянето на властта на Цариградския патриарх от българите

18. Коя европейска държава, участвала в подписването на Берлинския договор (1878 г.), подкрепя Съединението?

- А) Англия
- Б) Русия
- В) Франция
- Г) Германия

19. Причина за масовите протести на българите през лятото и есента на 1878 г. е:

- А) неодобрението на мерките на Временното руско управление
- Б) разпокъсването на Санстефанска България в Берлин
- В) смъртта на княз Владимир Черкасски
- Г) опитът за присъединяване на Родопската област към Турция

20. Посочете понятието, което е пропуснато в текста от Търновската конституция:

„Чл. 54 Всички родени в България, също и ония, които са родени другаде от родители български _____, броят се _____ на Българското княжество. Чл. 78 Първоначалното учение е безплатно и задължително за всички _____ на Българското княжество.”

- А) гласоподаватели
- Б) поданици
- В) жители
- Г) избиратели

21. След кой от посочените официални актове българите предприемат въоръжени действия за национално обединение?

- А) ферман за учредяване на Българска екзархия (1870 г.)
- Б) решения на Цариградската конференция (1876 г.)
- В) Берлински договор (1878 г.)
- Г) Ньойски договор (1919 г.)

22. След 1878 г. единствен официален представител на българите от Македония и Тракия пред турските власти е:

- А) Цариградският патриарх
- Б) руският консул в Цариград
- В) българският княз
- Г) Българската екзархия

23. Кое събитие е повод за издаване на следния Манифест от княз Фердинанд?

„Аз и народът Ми искрено се радваме на политическото възраждане на Турция; тя и България, свободни и напълно независими една от друга ще имат всички условия да създадат и уякчат приятелските си връзки... Въодушевен от това свято дело провъзгласявам съединената на 6 септември 1885 г. България за царство.”

- А) провъзгласяването на Съединението (1885 г.)
- Б) прекратяването на отношенията с Русия (1886 г.)
- В) обявяването на независимостта на България (1908 г.)
- Г) сключването на спогодба между България и Турция (1915 г.)

24. Цар Фердинанд абдикира в полза на престолонаследника Борис през:

- А) 1887 г. след отказа да бъде признат от Русия
- Б) 1913 г. след загубата в Междусъюзническата война
- В) 1918 г. след поражението в Първата световна война
- Г) 1925 г. след атентата в църквата „Света Неделя”

25. Посочете термина, с който може да се характеризира стопанската политика на БЗНС според откъса от „Принципи” на организацията:

„Земеделският съюз се стреми да пробуди съзнание у земеделците за всестранна самопомощ ... Земеделският съюз е за равномерно по възможност разпределяне на материалните, културните и всички други блага.”

- А) трудова повинност
- Б) социална справедливост
- В) продоволствена диктатура
- Г) народовластие

26. Посочете реда, в който са имената на български художници, творили през първата половина на XX век:

- А) Кръстьо Сарафов, Константин Кисимов, Адриана Будевска
- Б) Любомир Пипков, Филип Кутев, Панчо Владигеров
- В) Николай Павлович, Станислав Доспевски, Антон Митов
- Г) Владимир Димитров-Майстора, Цанко Лавренов, Златю Бояджиев

27. Кой всъщност е действителният победител на Парижката мирна конференция (1919 г.)?

- А) САЩ, защото налагат своята програма за справедлив мир
- Б) Франция, защото обезсилва Германия като неин конкурент
- В) Великобритания, защото успява да запази статуквото в Европа
- Г) Италия, защото получава желаното териториално разширение

28. В периода между двете световни войни авторитарна власт е установена в:

- А) България, Турция и Испания
- Б) СССР, Италия и Германия
- В) Гърция, Румъния и Великобритания
- Г) Франция, Югославия и Чехословакия

29. Името на коя международна организация е пропуснато в текста от нейния Устав, подписан през 1945 г. в Сан Франциско?

„1. _____ е основана върху принципа на пълното равенство на своите членове. 3. Те се задължават да уреждат международните си спорове с мирни средства. 4. Членовете се въздържат в отношенията си от заплахата или от употреба на сила. 7. Организацията не се намесва във вътрешните работи на държавите. Това обаче не засяга прилагането на принудителни мерки в случай на заплахата срещу мира, на нарушение на мира и на актове на агресия.“

- А) Лигата на нациите
- Б) Организацията на обединените нации
- В) Международната агенция за атомна енергия
- Г) Международната организация на труда

30. Цел на Организацията на Северноатлантическия пакт, създадена на 4 април 1949 г., е:

- А) изграждането на единна Европа, основана на френско-германското помирение
- Б) преодоляване на противопоставянето между проамериканския и просъветския блок
- В) колективна отбрана на страните от Западна Европа, Северна Америка и Северноатлантическия океан
- Г) икономическо сътрудничество на страните от Западна Европа, Северна Америка и Северноатлантическия океан

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете в хронологическа последователност три международни споразумения след Освобождението 1878 г., които са свързани с промяна на границите на България.

32. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете имената на личностите, които отговарят на описанието:

- А) Български владетел, на когото Византия официално признава титлата „цар”, X век
- Б) Български революционер, писател и публицист, създател на БРЦК в Букурещ, 1869 г.
- В) Български министър-председател, който възстановява отношенията между Княжество България и Русия, 1896 г.

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете историческата личност и века, свързани с посочените събития/ факти:

- А) Учредяване на автономна Българска архиепископия
- Б) Изготвяне на Привременен закон за народните горски чети
- В) Създаване на Балканския съюз

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящия термин/ понятие (*притиска, примирие, хроника, коалиция, опозиция, капитулация*), които съответстват на дадените определения:

- А) Историческо съчинение, описващо важни събития по годините, в които са се случили
- Б) Политически партии и организации, които се противопоставят на управляващите
- В) Прекратяване на състоянието на война между две държави по взаимно споразумение

35. За всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската история:

- А) книжовна школа
- Б) екзарх
- В) абдикация

36. Прочетете внимателно текста и отговорете на поставените въпроси:

А) Кое събитие е описано в следния откъс и кога се е случило (посочете ден, месец, година)?

Б) За кой български владетел се отнася описанието в текста?

В) Владетел на коя държава е споменатият в откъса Теодор Комнин?

„...Теодор Комнин бил победен...и мнозина от роднините му, от висшите длъжностни лица и знатните били пленени от българите...Техният господар се отнесъл към множеството човеколюбиво, освободил повечето от войниците...и ги отпратил по селата и градовете им... Всички му се възхищавали,...защото не употребявал оръжие срещу своите...и не се опитявал с убийства на ромеи... Затова той бил обичан не само от българите, но и от ромеите, и от други народи.“

37. Разгледайте картата и отговорете на поставените въпроси:

А) Участието на България в коя война е отразено на картата?

Б) Кой е договорот, с който завършва войната, и през коя година е подписан той?

В) Кои територии са отстъпени на победителите?

38. Разгледайте изображението и отговорете на поставените въпроси:

А) Кое историческо събитие отразява изображението?

Б) Коя от фигурите, представени на изображението, се е утвърдила като символ на българската държавност през вековете?

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Как хан Тервел утвърдил българската държава като фактор на Балканския полуостров в началото на VIII век?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Защо император Юстиниан II иска помощ от България?
2. Как ханът отговаря на молбата и какви са последиците от решението му?
3. Защо се стига до сражението при Анхиало и какъв е неговият резултат?
4. Какви са клаузите и значението на търговския договор с империята, сключен от българския владетел?
5. Каква е ролята на хан Тервел за спасяването на империята и Европа от надвисналата от изток опасност?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 19 май 2011 г.

ВАРИАНТ № 2

Задача от 1. до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	В	1
2.	В	1
3.	А	1
4.	Г	1
5.	В	1
6.	А	1
7.	В	1
8.	А	1
9.	Б	1
10.	В	1
11.	Б	1
12.	Б	1
13.	В	1
14.	Б	1
15.	Г	1
16.	В	1
17.	Г	1
18.	А	1
19.	Б	1
20.	Б	1
21.	В	1
22.	Г	1
23.	В	1
24.	В	1
25.	Б	1
26.	Г	1
27.	Б	1
28.	А	1
29.	Б	1
30.	В	1

Задача 31. – 3 точки

Примерни отговори

- А) Топханенски акт**
- Б) Цариградски договор**
- В) Ньойски договор**

Възможни са и други отговори

Задача 32. – 3 точки

- А) цар Петър**
- Б) Любен Каравелов**
- В) Константин Стоилов**

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
Учредяване на автономна Българска архиепископия	княз Борис I/ архиепископ Йосиф (Стефан)	IX в.
Изготвяне на Привременен закон за народните горски чети	Георги Раковски	XIX в.
Създаване на Балканския съюз	Иван Гешов/цар Фердинанд	XX в.

Задача 34. – 3 точки

- А) хроника**
- Б) опозиция**
- В) примирие**

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) Преславска книжовна школа**
- Б) Антим I**
- В) княз Батенберг**

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) битката при Клокотница, 9 март 1230 г.**
- Б) цар Иван Асен II**
- В) Епирска държава**

Задача 37. - 5 точки

- А) Балканска (Първа балканска) война**
- Б) Лондонски договор, 1913 г.**
- В) земите на север и запад от линията Мидия-Енос**

Задача 38. - 4 точки

- А) Освобождение на България**
- Б) лъв**

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Как хан Тервел утвърдил българската държава като фактор на Балканския полуостров в началото на VIII век?

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроси;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.

30 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по един от съпътстващите въпроси. Показана е висока езикова култура.

25 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по два от съпътстващите въпроси. Показана е висока езикова култура.

20 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по три от съпътстващите въпроси. Допуснати са незначителни стилови и езикови неточности.

15 точки се получават, когато са разчетени и изяснени ключовите понятия, разработени са отговорите на петте съпътстващи въпроса, направен е верен подбор на основните факти, но са допуснати незначителни пропуски в аргументацията и обобщенията по четири от съпътстващите въпроси. Допуснати са значителни стилови и езикови неточности.

10 точки се получават, когато липсва отговор на един от съпътстващите въпроси, а по другите са допуснати фактологически грешки и са изложени само отделни аргументи, липсват обобщения. Допуснати са значителни стилови и езикови неточности.

5 точки се получават, когато не са разработени съпътстващите въпроси, допуснати са груби фактологически грешки, липсват анализ и обобщение, показана е слаба езикова култура.

0 точки се получават, когато липсва отговор на историческия въпрос.